

Wyrok z dnia 7 listopada 1997 r.

II UKN 308/97

Przed wydaniem decyzji orzekającej o odpowiedzialności osoby trzeciej za zobowiązania podatnika z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, konieczna jest ocena czy występują okoliczności uzasadniające odstąpienie od takiego orzeczenia ze względu na zasady współżycia społecznego lub inne ważne względy społeczno-gospodarcze (art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych, jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 108, poz. 486 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Roman Kuczyński, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 1997 r. sprawy z wniosku Barbary C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o składkę ubezpieczeniową, na skutek kasacji wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 23 kwietnia 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 20 lutego 1997 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku, oddalił odwołanie wnioskodawczynie Barbary C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w B. z dnia 29 sierpnia 1996 r., w której zobowiązano ją do opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne za współmałżonka Jana C. i zatrudnionych przez niego pracowników. Sąd Wojewódzki ustalił, że Jan C. wykonujący działalność gospodarczą w zakresie stolarstwa pod nazwą "Firma "D.", nie opłacił składek na ubezpieczenie społeczne za siebie w okresie od 1992 r. do czerwca 1993 r. w kwocie 1.260,54 zł oraz za pracowników w okresie od grudnia 1991 r. do czerwca 1993 r. w kwocie 26.046,40 zł. Wnioskodawczynie

jako żona prowadzącego działalność gospodarczą jest odpowiedzialna solidarnie wraz z nim za jego zobowiązania z tego tytułu, skoro zaległości powyższe powstały w czasie trwania małżeństwa. Podstawą tej odpowiedzialności jest art. 41 ustawy z dnia 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 108, poz. 486 ze zm.) znajdujący zastosowanie na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1983 r. w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy o zobowiązaniach podatkowych na niektóre rodzaje świadczeń pieniężnych oraz określenia właściwości organów podatkowych w zakresie umarzania zaległości podatkowych (Dz. U. Nr 6, poz. 40). Powyższe zaległości podlegają zaspokojeniu z majątku wspólnego małżonków.

Stanowisko to podzielił Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalając apelację wnioskodawczyni od wyroku Sądu pierwszej instancji (wyrok z dnia 23 kwietnia 1997 r. [...]).

Powyższy wyrok zaskarżyła kasacją wnioskodawczyni i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 41 ustawy o zobowiązaniach podatkowych oraz bliżej nieoznaczonych przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1989 r., wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zdaniem kasacji zrównanie składek ubezpieczeniowych ze zobowiązaniami podatkowymi "jest za daleko idące", skoro składki te "nie mają wyłącznie charakteru przyczynowego", co odróżnia je od zaległości z tytułu zobowiązań podatkowych. W ocenie kasacji wątpliwe są podstawy prawne zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Błędna wykładnia prawa to - w ramach naruszenia prawa materialnego - błędne zrozumienie treści albo znaczenia określonego przepisu prawa i zawartej w nim normy prawnej, a niewłaściwe zastosowanie to - w tym przypadku - przyjęcie związku jaki zachodzi między ustalonymi faktami a określonym przepisem prawa. Tak naruszony przepis prawa materialnego to - według kasacji - art. 41 ustawy o zobowiązaniach podatkowych. Wskazany przepis statuuje odpowiedzialność solidarną małżonka podatnika z nim za jego zaległości podatkowe, powstałe w czasie trwania małżeństwa, ograniczając zakres tej odpowiedzialności do majątku wspólnego małżonków. Ta niewątpliwa treść przepisu - w ramach wykładni językowej - pozwala na

oddalenie podniesionego w kasacji zarzutu błędnej wykładni prawa, tym bardziej, że w skardze nie podaje się na czym błąd w rozumieniu przepisu polegał. Wnioskodawczyni w toku postępowania nie kwestionowała istnienia zobowiązania (wiedziała, że mąż nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne) ani jego wysokości, twierdząc jedynie, że z uwagi na trudną sytuację materialną nie powinna ponosić odpowiedzialności za powyższe zobowiązania. Niewątpliwy stan faktyczny (istnienie zobowiązania i jego wysokość), daje podstawę do stwierdzenia jego związku z przepisem art. 41 ustawy o zobowiązaniach podatkowych, to zaś pozwala na stwierdzenie, że nie jest zasadny zarzut niewłaściwego zastosowania prawa, również podniesiony w kasacji. Nie można też podzielić twierdzeń wnoszącego kasację, że zrównanie składek ubezpieczeniowych ze zobowiązaniami podatkowymi "jest za daleko idące", gdy się weźmie pod uwagę treść § 1 pkt 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1989 r. Przepis ten nakazuje stosowanie ustawy o zobowiązaniach podatkowych do należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w zakresie określonym między innymi przepisami art. 40-49 ustawy, a więc przepisami dotyczącymi odpowiedzialności osób trzecich.

Powyższe okoliczności pozwalają na stwierdzenie, że podniesiony w kasacji zarzut naruszenia art. 41 ustawy o zobowiązaniach podatkowych nie jest usprawiedliwiony. Tak Sąd Wojewódzki rozpoznając odwołanie, jak i Sąd Apelacyjny przy ocenie zarzutów apelacji wnioskodawczyni, trafnie wyłożyły i zastosowały przepis art. 41 ustawy.

Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji (art. 393¹¹ KPC), co oznacza, że jest on wiązany jej podstawami i wnioskami, zaś pod uwagę z urzędu bierze jedynie nieważność postępowania. Po stwierdzeniu, że jedyny zarzut kasacji, a więc jej podstawa, nie jest wykazany, Sąd Najwyższy oddał kasację. Z tych względów orzeczono jak w sentencji po myśli art. 393¹² KPC.

Zauważyć należy, że przesądzenie solidarnej odpowiedzialności wnioskodawczyni za zobowiązania składkowe jej męża, nie oznacza, że nie może ona wystąpić do organu rentowego o odstąpienie od orzeczenia odpowiedzialności ze względu na zasady współżycia społecznego lub inne ważne względy społeczno-gospodarcze (art. 40 ust. 2 ustawy o zobowiązaniach podatkowych). Przepis ten - jak się wydaje - uszedł uwadze organu rentowego, tymczasem ocena, czy występują okoliczności w nim określone, nakazujące odstąpienie od orzeczenia odpowiedzialności osoby trzeciej, winna poprzedzać wydanie decyzji zobowiązującej do takiej odpowiedzialności.

Użyte w przepisie sformułowanie "odstąpi" oznacza, że decyzja taka nie ma charakteru uznaniowego i podlega merytorycznej kontroli sądowej. Skoro w kasacji nie podniesiono zarzutu naruszenia tego przepisu, oceny takiej w tym postępowaniu Sąd Najwyższy nie dokonywał.

=====